

POSITION PAPER

Position Paper Toekomst Veiligheidshuizen

Samenvatting: Hét Veiligheidshuis bestaat niet

Veiligheidshuizen zijn er in verschillende soorten en maten. Verschillende initiatieven en samenwerkingsverbanden met andere namen kunnen onder de noemer 'Veiligheidshuis' worden geschaard. Niettemin hebben Veiligheidshuizen een aantal kenmerken gemeenschappelijk, namelijk: de vier kernthema's (veelplegers, huiselijk geweld, risicojeugd en nazorg), probleemgeoriënteerde benaderingswijze, integrale aanpak en de deelnemende kernpartners.

De belangrijkste verschillen worden gevormd door:

- **Partners:** De basis van het Veiligheidshuis bestaat in ieder geval uit gemeenten, de politie, het Openbaar Ministerie. Onder regie van gemeenten die zo uitvoering geeft aan het Wetsvoorstel om de regierol te versterken. De bezetting van het Veiligheidshuis bestaat daarnaast uit een per Veiligheidshuis wisselend aantal organisaties en instanties.
- **Thema's:** Veiligheidshuizen kunnen hun eigen doelstellingen bepalen, zoals de aanpak van veelplegers, huiselijk geweld en jeugd, afhankelijk van wat er in het gebied speelt.
- **Type samenwerkingsverband:** verschillende samenwerkingsverbanden zijn mogelijk. Er zijn Veiligheidshuizen met een samenwerkingsconvenant, ondergebracht in een stichting of niet formeel bekrachtigd. De keuze voor het type samenwerkingsverband is grotendeels afhankelijk van het geografische bereik van het Veiligheidshuis.
- **Geografisch bereik:** er zijn Veiligheidshuizen die de schaal van één gemeente, een district, een regio of zelfs een provincie dragen. Ongeacht de schaal die als best werkend wordt gekozen, dient er de mogelijkheid te zijn om als partner aansluiting te vinden bij een Veiligheidshuis.

Het Veiligheidshuis is een instrument in de aanpak van sociale onveiligheid en geen doel op zichzelf. dit moet het ook niet worden. Soms is sprake van een wens tot oprichting van een Veiligheidshuis 'van bovenaf'. Dit is niet de juiste volgorde: start bij het probleem en werk van daaruit toe naar een oplossing.

Inleiding

Veiligheidshuizen bewijzen zich steeds vaker nuttig als instrument voor een gecoördineerde inzet van gemeenten, politie, OM en andere partijen op het gebied van veiligheid.

Door landelijke sturing op een landelijk dekkend netwerk van Veiligheidshuizen, bezuinigingen rijksbreed en bij diverse partners (zie bijlage 1), veranderingen in verantwoordelijkheden (o.m. decentralisaties en wettelijke verankering regierol van gemeenten) is een samenhangende visie op de functie, het takenpakket en de financiering van veiligheidshuizen essentieel.

Het veiligheidshuis is een lokaal of regionaal samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners, gericht op een integrale, probleemgeoriënteerde aanpak van criminaliteit en het bevorderen van sociale veiligheid. De interventies die worden ingezet, zijn (wanneer nodig) gebaseerd op een combinatie van strafrecht, ondersteuning, toezicht en bestuursrechtelijke handhaving. In succesvolle veiligheidshuizen staat het netwerk voorop. Het is in staat om door de ontwikkelde manier van werken in te spelen op actuele problemen. Het probleem is leidend bij de keuze van samenwerkingspartners en de noodzakelijke interventies.

Het veiligheidshuis ontwikkelt zich op deze wijze tot één van de belangrijkste hulpmiddelen voor het lokaal (integraal) veiligheidsbeleid. De justitieketen voert niet langer de boventoon. Het Openbaar Ministerie behoudt weliswaar haar regierol over de justitiële keten, maar deze keten vormt nu één onderdeel van het integraal veiligheidsbeleid.

In voorliggend document is, met het oog op deze ontwikkelingen, de gemeentelijke visie op het Veiligheidshuis beschreven. Bij de totstandkoming van deze position paper is gebruik gemaakt van eerder verschenen

VNG publicaties, of publicaties in opdracht van de VNG over het (sociale) veiligheidsdomein.¹

Doelstelling Veiligheidshuis

Iedere gemeente moet de mogelijkheid hebben te participeren in een Veiligheidshuis. Het Veiligheidshuis is een laagdrempelig instrument waarmee gemeenten, politie, OM en zorgpartners gezamenlijk werken aan integrale, duurzame oplossingen voor complexe veiligheidsproblemen. De kracht van het veiligheidshuis is de unieke combinatie van strafrecht, hulpverlening en zorg.

Standpunt VNG:

De partners in het Veiligheidshuis behouden ieder hun eigen (wettelijke) verantwoordelijkheid, maar verklaren zich bereid tot een intensieve samenwerking onder de totaalregie van de gemeente op het brede veiligheidssamenwerkingsverband.

Ruimte voor lokaal maatwerk: de mens centraal

In het Veiligheidshuis wordt gesproken over mensen. Mensen met vaak veel en complexe problemen. Aanleiding voor het traject is vaak een strafbaar feit, maar vaak kampen deze mensen met problemen op meerdere terreinen, zoals huisvesting, verslaving, werk en inkomen. Vaak zijn meerdere instanties betrokken bij het oplossen van deze problemen. In het oplossen van de deze meervoudige problemen waar gemeenten, zorginstellingen en de strafrechtketen voor staan, kan het Veiligheidshuis als vehikel dienen. Door met elkaar om de tafel te gaan kan de beste oplossing voor een persoon worden gevonden. Soms is dat zorg, soms is dat straf, soms een combinatie. Het Veiligheidshuis richt zich op de aanpak van deze multi-problematiek, die vaak een structureel karakter heeft. De achterliggende gedachte is dat repressie slechts effect

¹ Hoofdzakelijk uit COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement. Quickscan Veiligheidshuizen, juli 2008 en Prof.dr P.W. Tops. Sleuren of Sturen, juli 2010.

heeft op korte termijn, maar dat intensieve begeleiding door een op maat gesneden traject op langere termijn de beste resultaten oplevert. In de ene gemeente is het dominante probleem de overlast veroorzaakt door alcohol- en drugsverslaafden, in de andere gemeente illegale hennepcultuur. Naast deze locatiespecifieke problematiek bestaan er meer algemene vormen van overlast en criminaliteit (meer- en veelplegers, huiselijk geweld, jeugdcriminaliteit). Niettemin wordt gewerkt vanuit de lokale behoeften.

Standpunt VNG:

1. De kern is dat het Veiligheidshuis is een belangrijke afstemmingsgelegenheid tussen veiligheids-, zorg- en strafrechtpartners voor een persoonsgerichte aanpak. Afzonderlijke partners houden eigen verantwoordelijkheden, maar zoeken elkaar op omdat door samenwerking een beter resultaat geboekt kan worden voor de burger. Van Veiligheidshuizen wordt verwacht dat deze flexibel en capabel zijn om op deze dynamische en diverse vraag vanuit gemeenten in te springen en maatwerk mogelijk te maken.
2. Gemeenten dragen lokaal verantwoordelijkheid voor zorg en veiligheid. Iedere gemeente bepaalt voor zich wat zij hieronder verstaat en welke ambitie zij hierop hebben. Waar mogelijk en waar van toegevoegde waarde wordt in samenwerking gewerkt aan een passende aanpak. Problematiek is immers niet gebonden aan gemeentegrenzen.
3. Partners in het Veiligheidshuis zijn dáár aanwezig waar het probleem zich voordoet en committeren zich aan een gezamenlijke persoonsgerichte aanpak. Om die reden zal de omvang van het verzorgingsgebied per Veiligheidshuis kunnen verschillen. Er wordt een balans gezocht tussen organisaties die op uiteenlopende schalen zijn georganiseerd.

Wettelijke taak en regierol van gemeenten

Gemeenten nemen steeds meer de regie op zich als het gaat om onderwerpen die in het Veiligheidshuis aan bod komen. Deze regierol wordt bevestigd door lopende ontwikkelingen als de transitie van Jeugdzorg, de nieuwe Wet werken naar vermogen, de decentralisatie van de begeleiding en dagbesteding uit de AWBZ, Politiewet en de Wijziging van de Gemeentewet in verband met de versteviging van de regierol van de gemeente ten aanzien van het lokaal veiligheidsbeleid. Deze ontwikkelingen maken dat gemeenten een stevige positie hebben in de regie op het Veiligheidshuis. Deze regie bevat de ruimte om de agenda en prioriteiten in het Veiligheidshuis te bepalen.

Standpunt VNG:

Ten minste zal op de schaal van de 25 Veiligheidsregio's die ons land kent strategisch overleg plaatsvinden tussen de diverse partners. Als er binnen een regio wordt besloten dat het noodzakelijk is om op een kleinere schaal dan de Veiligheidsregio strategisch met elkaar om de tafel te zitten, dan kan dit. Dit geldt ook voor de operationele schaal. Deze dient niet geïnstitutionaliseerd te worden, maar naar de behoefte van de regio te worden ingericht.

De strategische agenda van het Veiligheidshuis wordt afgestemd op de lokale behoefte. Commitment van de verschillende partners bij de totstandkoming en uitvoering van deze agenda is een nadrukkelijke voorwaarde.

Financiering

De bekostiging van de werkzaamheden in het Veiligheidshuis verloopt langs een aantal sporen. Enerzijds geschiedt het operationele werk in het Veiligheidshuis met 'gesloten beurs', wat zoveel wil zeggen dat de activiteiten worden bekostigd door de moederorganisatie, omdat deze ook zonder Veiligheidshuis uitgevoerd hadden moeten worden. De kosten van het Veiligheidshuis bestaan voor een groot deel uit:

- kosten voor het gebouw (huur, onderhoud, en dergelijke);

- salaris ketencoördinator(en) en (secretariële) ondersteuning;
- overheadkosten.

De personeelskosten van het Veiligheidshuis blijven beperkt doordat de ketenpartners eigen personeel leveren en bekostigen. Deze PIOFAH (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering/Administratie en Huisvesting) kosten worden ten dele gedekt door een rijksbijdrage van het Ministerie van Veiligheid en Justitie en komt voor het resterende deel bij de deelnemende partners vandaan (de cofinanciering).

De rijksbijdrage voor het veiligheidshuis (structureel € 7,7 miljoen per jaar) wordt verdeeld via een decentralisatie-uitkering via de centrum-gemeenten van de Veiligheidsregio. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een verdeling van de middelen via de OOV verdeelsystematiek van het Gemeentefonds. Dit betekent dat de volgende gemeenten een rijksbijdrage ontvangen:

1 Groningen	2 Leeuwarden	3 Assen
4 Zwolle	5 Enschede	6 Apeldoorn
7 Arnhem	8 Nijmegen	9 Utrecht
10 Almere	11 Alkmaar	12 Zaanstad
13 Haarlem	14 Amsterdam	15 Hilversum
16 's-Gravenhage	17 Leiden	18 Rotterdam
19 Dordrecht	20 Middelburg	21 Tilburg
22 's-Hertogenbosch	23 Eindhoven	24 Venlo
25 Maastricht		

Standpunt VNG:

1. De Rijksbijdrage is niet toereikend gelet op de reële kosten die gepaard gaan met het in stand houden van een Veiligheidshuis.
2. Een voortzetting van de Rijksbijdrage ten aanzien van de nazorg ex-gedetineerden en huiselijk geweld, is van cruciaal belang voor een gecoördineerde aanpak van deze doelgroepen via het Veiligheidshuis.
3. De financiering van veiligheidshuizen (naast de rijksbijdrage) dient een zekere balans te kennen tussen de bijdragen van de gemeenten, het Openbaar Ministerie en de politie, onder regie van gemeenten. Waarbij het principe wordt gehanteerd dat alle gemeenten financieel bijdragen.
4. Er is geen behoefte aan één model voor cofinanciering tussen gemeenten, dit dient aan de regio's zelf overgelaten te worden. Een leidraad dat die inzicht geeft in de verschillende typen financiering is wel gewenst (zie bijlage 2).

Bijlage 1: Betrokken partners in Veiligheidshuizen (niet uitputtend)

Gemeentelijke partners:

- Gemeenten met o.a.
 - Afdeling Openbare Orde en Veiligheid,
 - Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling
 - GGD
 - Leerplichtambtenaren
 - Bureau Jeugdzorg
- GGZ-partners
- Diverse zorginstellingen
- Betaald voetbal organisaties

Justitie-ketenpartners:

- Politie
- Parket Openbaar Ministerie
- Raad voor de Kinderbescherming
- Reclassering Nederland
- Verslavingsreclassering
- Reclassering Leger des Heils
- Dienst Justitiële Inrichtingen/ Penitentiare Inrichting (PI)
- Slachtofferhulp Nederland
- Bureau Halt

Bijlage 2: Leidraad cofinanciering

De Rijksbijdrage wordt verdeeld over 25 gemeenten die een centrum-functie vervullen. Deze middelen komen de meerkosten voor samenwerking ten goede. Deze meerkosten betreffen de:

- kosten voor het gebouw (huur, onderhoud, en dergelijke);
- salaris ketencoördinator(en) en (secretariële) ondersteuning;
- overheadkosten.

De Rijksbijdrage van 7,7 miljoen Euro is niet toereikend gelet op de reële kosten die gepaard gaan met het in stand houden van een Veiligheidshuis. De overige kosten voor de samenwerking in het Veiligheidshuis zullen door de deelnemende partners moeten worden opgebracht.

Structurele financiering van Veiligheidshuizen is gebaseerd op 4 componenten:

- 1 een gemeentelijke bijdrage: bedrag per inwoner en/of een variabel bedrag betaald door de gemeenten op basis van problematiek
- 2 een bijdrage van het Openbaar Ministerie en de politie
- 3 de Rijksbijdrage
- 4 eventuele werkplekfinanciering door de overige aangesloten partijen

De precieze verdeling van de hierbij behorende bedragen en percentages maken deel uit van het overleg dat op regionaal niveau tussen de diverse partners plaatsvindt.